

РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА ТА УКРАЇНИ ЗА РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

ОКСАНА МАРКЕВИЧ

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Польща і Україна мають спільні кордони та спільну багатовікову історію. Водночас у відносинах між двома суверенними державами залишаються певні труднощі, зумовлені переважно причинами історичного характеру і особливостями перехідного періоду, який переживають обидві країни. Однак ці труднощі не вважаються нездоланими і за умови проведення продуманої і виваженої політики можуть бути усунуті або зведені до мінімуму.

Здобувши незалежність, Польща та Україна опинились на різних етапах економічного розвитку. Польщі вдалося швидше вийти з кризи, в основному завдяки зміні зовнішньої політики, спрямувавши вектор на Захід. Важливу роль в успішному здійсненні економічних реформ відіграв стабілізаційний фонд у розмірі 1 млрд. доларів, наданий Польщі Міжнародним валютним фондом у 1990 році.

Важливе місце у співробітництві України та Польщі, про що неодноразово відзначалось під час зустрічей президентів обох країн Л. Кучми та А. Кваснєвського, займає співпраця між окремими адміністративно-територіальними одиницями. Зокрема, варто відзначити тісні зв'язки Республіки Польщі з Житомирською областю.

Ця стаття має на меті проаналізувати рівень інтеграції Житомирської області у взаємовигідні економічні проекти. На основі залучення широкого кола джерел було систематизовано та проаналізовано фактичний матеріал, який уже є в науковому обігу. Окрім цього, вперше в українській історіографії була зроблена

спроба із залученням місцевих матеріалів докладно розглянути економічну співпрацю Польщі саме з Житомирською областю, що і визначило наукову новизну дослідження.

Багатою та різноманітною інформацією, яка чітко та переконливо дає опис кількісної складової процесів та явищ, що вивчаються. їх динаміки, вирізняються статистичні джерела. Зокрема, у роботі використано показники зовнішньоторговельного обміну України з Польщею, обсягів двосторонньої торгівлі, дані, які відображають рівень взаємних капіталовкладень, показники зовнішньоекономічної діяльності регіонів України. Особливо пінним для дослідження інвестиційної діяльності у Житомирській обл. є статистичні збірники іноземних інвестицій в області¹. Одним із джерел інформації з різноманітних, аспектів економічної співпраці Республіки Польщі та Житомирської області у період 1991-2008 рр. стали періодичні видання.

Проаналізувавши стан розробки даної проблеми, ми дійшли висновку, що у вітчизняній історіографії питанню економічного співробітництва Польщі з Житомирською областю присвячено недостатньо уваги, в основному вона розроблялася фрагментарно, в контексті інших проблем. Узагальнюючі дослідження з даної проблематики не здійснювались.

У Житомирській області спостерігається стала тенденція до збільшення обсягів торгівлі з країнами Європейського Союзу, які є основними торговельними партнерами області. Зовнішньоекономічні відносини підприємств Житомирської області з фірмами країн-членів ЄС становлять вагомую складову у торговельних взаєминах області, серед яких ведучими партнерами є Німеччина, Італія, Польща. Угорщина.

У 2005 році здійснено операцій на суму 243,1 млн. дол. США (в 2004 році 207,2 млн. дол.), з них експортні складають 119,2 млн. дол., імпорتنі - 123,9 млн. дол.³.

Житомирщина є і залишається в Україні одним з основних експортерів

деревини та виробів із неї. Традиційними експортерами є лісгоспи обласного управління лісового господарства, які співпрацюють із партнерами з Польщі, а також Нідерландів, Італії, Словаччини, Угорщини. Австрії. Основу товарної номенклатури складають пиловник хвойний, дрова технологічні, заготовки для європіддонів. тобто продукція низького ступеню обробки. Багато пропозицій і щодо інвестицій в область. Політика керівництва області спрямована на залучення іноземного капіталу з метою структурованої перебудови економіки, пожвавлення виробництва, впровадження нових технологій. На початку 2006 року відбувся IV інвестиційний форум «Житомирщина запрошує до співробітництва». Він став значущим. заходом у налагодженні і зміцненні економічних зв'язків на регіональному рівні. На форумі відзначалось, що Житомирщина - це регіон, економіка якого стабільно і динамічно розвивається⁴.

У 2005 р. область стала лідером з темпів зростання обсягів промислової продукції (13 %), на 7% зросли експортні поставки в області. Це значною мірою відбулося завдяки збільшенню залучення інвестицій в основний капітал. На 1 січня 2003 року 30 країн були інвесторами економіки Житомирщини, а на початок 2007 року - 41.

Обсяг прямих іноземних інвестицій у Житомирську область на 1 січня 2007 року становив 123,7 млн. дол. США і збільшився порівняно з обсягами на 1 січня 2003 року у 2,1 рази. Прямі інвестиції на одного мешканця Житомирщини складають 93,4 дол. США⁵.

Інвестиційно привабливими в Житомирській області є виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів; оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів; операції з нерухомим майном; оренда; інженерні послуги та надання послуг підприємцям; хімічна та нафтова промисловість; металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів; легка промисловість; виробництво та розподілення енергоносіїв, газу та води: сільське господарство; мисливство та пов'язані з ним послуги.

Перше місце за обсягами, вкладеними в економіку області прямих іноземних інвестицій, займає Кіпр (13,5 млн. дол. США), на другому – Італія (10,9 млн. дол. США), а на третьому – Швейцарія (9,6 млн. дол.)⁶.

Обсяги інвестиційного співробітництва з Республікою Польща, на жаль, залишаються досить незначними. Станом на 1 січня 2006 року у підприємствах області польськими партнерами інвестовано всього 1,7 млн. дол. США, або 1,9 % від загального обсягу іноземних вкладень. Дані надходження були здійснені для налагодження спільного співробітництва в галузі обробної промисловості (виробництво неметалевих, мінеральних виробів, хімічне виробництво), оптової торгівлі. Обсяги інвестицій у Житомирську область наведені у таблиці 1⁷.

Якщо звернути увагу на регіони області, то Республіка Польща вкладає інвестиції найбільше у міста Житомир, Бердичів. Новоград-Волинський. в Овруцький, Олевський райони.

Таблиця 1.

Польща вкладає у різні регіони області (на поч. року; тис. дол. США)*

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
м. Житомир	34,2	61,7	54,0	99,9	41,9	112,3	126,0
м. Бердичів	155,8	163,8	163,2	183,2	183,3	398,5	402,2
м. Новоград-Волинський	1,2	46,5	46,5	46,5	56,7	103,2	160,3
Райони	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Володар-Волинський	-	-	-	247,9	270,0	234,6	261,3
Житомирський	-	-	-	-	-	-	30,7
Новоград-Волинський	-	-	-	-	522,7	854,5	1880
Овруцький	-	-	-	0,4	0,4	0,4	0,4
Олевський	9,2	9,3	9,2	9,2	9,2	12,2	12,2
Радомишльський	-	-	-	-	-	-	5,5
Коростенський	-	-	-	-	-	-	33,4

* Підраховано за: Іноземні інвестиції в області. Статистичний збірник. - Житомир, 2007.

Зовнішня торгівля області з Республікою Польща протягом останніх років характеризується стабільним нарощуванням обсягів товарообігу. Збереглась вона і на сьогодні. За 2005 рік загальний обсяг торгівлі склав 23,9 млн. дол. Якщо порівняти із попереднім роком, то це на 20,8 % більше⁸.

На даний час на території області здійснюють господарську діяльність 17 спільних українсько-польських підприємств, із яких найбільш відомими є ТОВ «Укрполпласт», що спеціалізується на виробництві пластмасового обладнання для будівництва, ТОВ «Уно Фреско Традекс», яке займається оптовою торгівлею. СГІ «Мігта», спеціалізацією якого є виробництво бетонних виробів, ТОВ «Вібо» – харчова промисловість.

За проектом польської фірми «Церсаніт» у Новоград-Волинському районі продовжується робота з реалізації інвестиційного проекту з виробництва санітарно-технічної кераміки. Кошторисна вартість проекту -] 00 млн. євро. У рамках проекту викуплено земельну ділянку площею 25 і а. Планується створити 1400 нових робочих місць. З метою укомплектування підприємства кваліфікованими кадрами було відібрано 60 чоловік, які проходили стажування на аналогічних підприємствах Польщі. Термін стажування - 3,5 місяці. Станом на 1 квітня 2006 року залучено біля 400 тис. дол. США.

Підтримують і розвивають ділове партнерство з польським споживачами ЗАТ «Головинський кар'єр «Граніт», ВАТ «Малинська паперова фабрика», АТЗТ «Коростенський фарфор», завод «Янтар» держлісгоспи області⁹.

29 листопада 2007 року в Житомирі відбулося відкриття Житомирського філіалу «Кредобанк». Заснування філіалу ще раз, підтверджує ту істину, що наш регіон продовжує розвиватися «Кредобанк» - це ще один доказ розвитку українсько-польського співробітництва і гарантія для спільних підприємств. Сам банк був створений у Львові і зареєстрований 14 травня 1990 року під назвою «Західно-Український Комерційний Банк». Офіційну назву «Кредобанк» отримав і 7 листопада 2005 року. Сьогодні - це банк, який динамічно розвивається і за показниками входить у двадцятку найкращих банків України. «Кредобанк» має 24 філіали, 149 відділень у 20-ти адміністративних регіонах України. Житомирський філіал зареєстрований 20 липня 2007 року вже здобув популярність серед підприємств та населення¹⁰.

Активізації зовнішньоторговельної діяльності підприємств області сприяють заходи, пов'язані з розширенням вже існуючих та налагодження нових міжрегіональних зв'язків між Житомирщиною та Республікою Польща.

Так, у рамках проведення Року України в Польщі та з метою реалізації угоди про співробітництво між Житомирською державною адміністрацією та Куявсько-Поморським воєводством у 2005 році на запрошення Маршалка Куявсько-Поморського воєводства делегація області відвідала м. Торунь. У ході візиту відбулася презентація Житомирської області, під час якої діяла фотовиставка «Житомирщина сучасна», виставка сучасних художників Житомирщини «Мое рідне Полісся». Результатом стало підписання Плану заходів на 2005-2006 роки щодо реалізації Угоди про міжрегіональне співробітництво між Житомирською державною адміністрацією та Куявсько-Поморським воєводством¹¹.

Протягом 2005 року представники області брали участь у IV Зустрічі воєвод і маршалків воєводств Республіки Польщі з головами обласних адміністрацій та обласних рад України під час проведення VIII Економічного форуму «Польща-Україна»; у I Міжнародному господарському форумі Східних ринків, який проходив в м. Седліце; у роботі IV Міжнародного економічного форуму «Польща-Схід»; у міжнародному сільськогосподарському ярмарку «POLAGRA-FARM», який проходив у м. Познань¹².

Окрім того, діловому співробітництву підприємницьких кіл України і Польщі сприяє започаткований Житомирською регіональною спілкою підприємців, Посольством Республіки Польща за підтримки обласної державної адміністрації Міжнародний форум бізнес-асоціацій «Срібна вежа». Він став дієвим інструментом для налагодження особистих та ділових стосунків між підприємцями України та Польщі, привернув увагу представників ділових кіл інших держав¹³.

За роки проведення форуму в його роботі взяли участь представники ділових кіл, органів місцевої та регіональної влади країн-учасниць, керівники

комітетів і лідери депутатських груп Верховної Ради України та парламентів інших держав, дипломатичні і торгові місії, акредитовані в Україні. Загалом учасниками Форумів 2000-2006 рр. стали представники Польщі, Литви, Чехії, Німеччини, Естонії, Латвії, Росії, Румунії, Кіпру, Словаччини, Хорватії, Угорщини, Туреччини, США та інших держав.

До програми Форуму включались такі теми:

- ◆ Європейський досвід вирішення актуальних соціально-економічних та гуманітарних проблем регіону;

- ◆ Роль місцевих органів самоврядування, регіональних ЗМІ та громадських організацій у процесі інтеграції України в Європейському та Євроатлантичному напрямку;

- ◆ Ефективна інвестиційна політика як інструментарій інтенсивного регіонального розвитку. Сприяння міжрегіональної співпраці малого та середнього підприємництва з боку органів місцевого самоврядування та регіональної влади;

- ◆ Регіон: складові інвестиційної привабливості України.

- ◆ Молодіжна політика в програмах та проектах регіонального розвитку.

- ◆ Участь молоді в різносторонніх проектах міжрегіональної співпраці.

Вирішення цих питань допомагає розвитку співпраці не лише Польщею, а й з іншими європейськими країнами. На початку осені на кілька днів місто Житомир перетворюється на центр національного та міжнародного значення¹⁴.

Ще одним виявом довіри і бажанням співпрацювати стало запрошення в січні 2007 року бургомістром міста Сицов делегації Житомирської області на чолі з головою державної адміністрації відвідати Республіку Польща.

Під час візиту делегація взяла участь у I-му торгово-економічному форумі «Польща-Білорусь-Україна». Крім цього, делегація мала зустрічі з бургомістром міста Сицов Станіславом Чайкою, торговим радником, керівником економічно-торговельного відділу посольства Республіки Польща в

Києві Анною Сковронською-Лучинською, Радником, керівником Консульського відділу Посольства Республіки Польща у Мінську Кшиштофом Свідереком, депутатом парламенту РП Францішком Єжи Стефанюком, Тадеушем Самборським, де обговорювалися питання розвитку торгового, промислового інвестиційного та інших видів економічної співпраці¹⁵.

Поглибленню та розширенню двосторонніх українсько-польських відносин на регіональному рівні сприяє і укладання двосторонніх договорів. На даний час в області діють наступні угоди про співробітництво з Республікою Польща: між Житомирською обласною державною адміністрацією та Куявсько-Поморським воєводством, між виконавчим комітетом міської ради м. Бердичева та бургомістром м. Явор Дольношльонського воєводства, між Новоград-Волинською райдержадміністрацією та мерією м. Новогруд Ломжинського району, укладено Угоду про встановлення зв'язків між містом Коростишевом і містом Лапи та співробітництво в торговельно-економічній, науково-технічній і гуманітарно-культурній галузях¹⁶.

Економіка - це рушійна сила будь-якого регіону. Тому і цінним є розвиток економічних відносин між Житомирською областю і Республікою Польща. Допомога європейської країни є доволі суттєвою. Спільні українсько-польські підприємства дають нові робочі місця для населення, позитивно сприяють розвитку економіки краю. Важливою у цьому контексті є робота Міжнародного форуму бізнес-асоціації «Срібна вежа». Польща виступає надійним партнером Житомирщини, який здійснює співробітництво в економічній сфері.

Результатом вагомої співпраці країн в економічній сфері на Житомирщині стало клопотання перед Генеральним Консулом республіки Польща щодо відкриття в м. Житомирі візового пункту. В цьому зацікавлена і сама Польща, тому що кількість жителів з Житомирської області, які їдуть до сусідньої держави, зростає. Генеральний консул РП в Луцьку Томаш Янік підтримав політику Житомирської обласної державної адміністрації щодо співпраці з

Польщею і висловив надію, що добра атмосфера польсько-української співпраці в галузі бізнесу продовжуватиметься і поглиблюватиметься.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ:

1. Іноземне інвестування Житомирщини: основні напрямки розвитку. - Житомир, 2006. - 17с; Іноземні інвестиції в області. Статистичний збірник. - Житомир, 2005. – 48 с; Іноземні інвестиції в області. Статистичний збірник. - Житомир, 2006. - 35 с; Іноземні інвестиції та освоєння інвестицій на територіях пріоритетного розвитку. Статистичний збірник. - Житомир. 2007. - 38с; Іноземні інвестиції та освоєння інвестицій на територіях пріоритетного розвитку. Статистичний збірник. - Житомир, 2002. - 28 с.
2. Ярозецька Н. «Кредобанк» - надёжность инвестиций и вкладов//Эхо. -2007. - 6-12 декабря, Мічуріна О. У сусіда ума не позичиш, а досвід - можна // Gazeta Polska. - 2007. - № 46.
3. Іноземні інвестиції в області. Статистичний збірник. Житомир, 2005. -С.8.
4. Іноземні інвестиції в області. Статистичний збірник. - Житомир, 2006. -С.5.
5. Іноземні інвестиції та освоєння інвестицій на територіях пріоритетного розвитку. Статистичний збірник. - Житомир, 2007. - С. 14.
6. Іноземні інвестиції та освоєння інвестицій на територіях пріоритетного розвитку. Статистичний збірник. -Житомир, 2002. - С. 10.
7. Іноземні інвестиції та освоєння інвестицій на територіях пріоритетного розвитку. Статистичний збірник. - Житомир, 2007. - С. 28.
8. Іноземні інвестиції в області. Статистичний збірник. - Житомир, 2005. -С. 40.
9. Іноземні інвестиції в області. Статистичний збірник. - Житомир, 2006. -С.6.
10. Ярозецька Н. «Кредобанк» - надёжность инвестиций и вкладов // Эхо.- 2007.-6-12 декабря.

11. Пріоритети інвестиційного співробітництва та діяльність підприємств з іноземними інвестиціями на зовнішньому ринку. - Житомир, 2006. – 17 с.
12. Форум місцевого економічного розвитку. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.led.org.ua>.
13. Там само.
14. Центр розвитку інновацій. [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://www.cid.kyiv.ua>
15. Мічуріна О. У сусіда ума не позичиш, а досвід - можна // Gazeta Polska. - 2007. -№46.
16. Форум місцевого економічного розвитку. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.led.org.ua>